

ЗДОРОВ'ЯЗБЕРІГАЮЧІ ТЕХНОЛОГІЇ У ПРОФЕСІЙНІЙ ПІДГОТОВЦІ МАЙБУТНЬОГО ВЧИТЕЛЯ МАТЕМАТИКИ

Холод Дарія Анатоліївна

викладач

Уманський державний педагогічний

університет імені Павла Тичини, м. Умань

Постановка проблеми. Життя та здоров'я людини – найважливіша цінність суспільства. Саме здоров'я – основа благополуччя, розквіту нації, джерело щасливого життя. Здоров'я завжди було, є і буде головним чинником безпеки нації.

На сьогодні сучасна освіта характеризується широким впровадженням технологічного підходу. І це є об'єктивним процесом, новим етапом в еволюції освіти, на якому будуть переглянуті підходи до супроводу і забезпечення процесу природного розвитку дитини. Одним з головних завдань сучасної системи освіти є турбота про здоров'я зростаючого покоління, виховання в учнів культури здоров'я, усталених звичок здорового способу життя.

До основної функції освіти XXI століття – давати знання – приєднується оздоровча функція, яка передбачає передусім створення здоров'язбережувального освітнього середовища. У зв'язку із цим особливої уваги потребує професійна підготовка майбутнього вчителя до навчально – виховного процесу із використанням здоров'язберігаючих технологій [2].

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Основні підходи до формування і зміцнення здоров'я дітей і молоді в Україні визначені у Державній національній програмі «Діти України», законі «Про фізичну культуру і спорт», наказі Міністерства освіти України та Міністерства охорони здоров'я України «Про Міжгалузеву координаційну раду з валеологічного виховання та освіти», «Концепції фізичного виховання у системі освіти України», наказі Міністерства освіти України «Про наукове, організаційно-

методичне забезпечення Українсько-Канадського проекту «Партнери в охороні здоров'я» та ін..

Проблемі професійної підготовки вчителів присвячено багато досліджень вітчизняних та зарубіжних авторів. Теоретичні та методологічні основи даної проблеми знайшли відображення у працях класиків педагогічної науки С. Ф. Русової, В. О. Сухомлинського, К.Д. Ушинського та у наукових дослідженнях сучасних вчених–педагогів і психологів А. М. Алексюка, Л. В. Артемової, Е. С. Вільчковського, О. Д. Дубогай, І. А. Зязюна, О. Я. Савченко, В. А. Семиченко, В. О. Сластьоніна, О. І. Щербакова та ін.

Окремим аспектам багатогранного і складного процесу розвитку професійної підготовки педагогів у вищих закладах освіти з питань охорони і зміцнення здоров'я школярів і студентів присвятили свої наукові праці І. М. Авратинський, Т. Є. Бойченко, З. Ф. Волотовська, С. С. Крохмаль, В. Ф. Лігерда, Г. Ф. Лопатка, В. М. Павлюк, І. В. Поташнюк, О. Я. Савченко, С. І. Ситник, Є. Л. Хітущенко, А. В. Царенко.

Зокрема науково-теоретичні аспекти забезпечення здоров'язбереження дітей і молоді викладені у працях С. Болтівця, Н. Коцур, Л. Горяної, Г. Власюк, О. Завгородньої, Г. Кривошеєвої, В. Несторенко, С. Омельченко.

Мета написання статті – висвітлення доцільності підготовки майбутніх вчителів математики до застосування здоров'язберігаючих технологій у подальшій професійній діяльності.

Виклад основного матеріалу. Сьогодні вкрай важливим є формування культури здоров'я учнів. Відомо, що на стан здоров'я впливає низка соціально-гігієнічних та біологічних факторів. Існуючий стан організації навчально-виховного процесу в сучасній школі, інтенсифікація навчання, зростаючий обсяг інформації вимагають від школярів дедалі більшого напруження фізіологічних систем організму, що зумовлює високе навантаження на адаптаційні механізми, посилює нервово-емоційну напруженість [5].

Питання здоров'язбереження підростаючого покоління є вельми актуальним. Це відповідно вимагає урізноманітнення навчально-виховного процесу саме завдяки використанню нових освітніх технологій.

Поняття «технологія» в педагогіку прийшло з виробництва, і визначається як сукупність різних елементів, зокрема прийомів, операцій, дій, процесів та їхню послідовність, тобто це своєрідна майстерність людини. Таким чином «технологія» виступає як алгоритм за допомогою якого отримується запланований результат [6].

Педагогічні технології – комплексний, інтегрований процес, що включає людей, ідеї, засоби і методи організації діяльності для реалізації проблем, що охоплюють основні аспекти навчання і виховання[3].

Серед технологій, які входять до класифікації освітніх і мають вирішальний вплив на формування культури учнів можна виокремити групу «здоров'язберігаючі технології». Цепоняття об'єднує усі напрями діяльності навчально-виховного закладу щодо формування, збереження та зміцнення здоров'я учнів. Формування культури здоров'я на початковому етапі включає володіння життєвими навичками, низкою соціально-психологічних компетентностей, які допомагають вести здоровий і продуктивний спосіб життя, адекватно сприймати себе і навколишніх, будувати позитивні між особистісні стосунки, критично і творчо мислити, приймати відповідальні рішення і т.д.

Як зазначає О.Московченко, здоров'язберігаючі технології – це сукупність наукових знань, засобів, методів і прийомів, що дозволяють оцінити функціональні та психофізіологічні параметри здоров'я індивіда; на основі оцінки параметрів здоров'я підібрати адекватне тренувальне навантаження, що дозволяє підвищити функціональні можливості організму з метою переходу його на новий рівень функціонування для збереження і зміцнення творчого потенціалу, підвищення рівня працездатності і соціальної активності, вирішення завдань спортивної підготовленості [3, с. 21].

Т. Бойченко відмічає, що сутність здоров'язберігаючих технологій полягає в проведенні відповідних коригуючих, психолого-педагогічних, реабілітаційних заходів з метою поліпшення якості життя особистості: формування більш високого рівня її здоров'я, навичок здорового способу життя, забезпечення професійної діяльності та її мінімальної фізіологічної «вартості» [1, с. 2].

Основною метою всіх здоров'язберігаючих освітніх технологій є формування навичок здорового способу життя, вміння використовувати ці знання в повсякденному житті.

Для реалізації та вирішення проблеми здоров'язберігаючих технологій особливе місце та відповідальність в оздоровчій діяльності відводиться освітній системі, яка повинна і має всі можливості для того, щоб зробити навчально-освітній процес здоров'язбережувальним. І в цьому випадку мова йде вже не просто про стан здоров'я сучасних школярів, а про майбутнє України, створення здоров'язберігаючого освітнього простору.

О. Підгірна поняття «здоров'язберігаючий простір» обґрунтовує як багаторівневу освітню систему і соціально організоване виховне середовище, в якому пріоритетами виступають: здоровий спосіб життя, культура здоров'я, прогнозування здоров'язберігаючої діяльності. Змістовними компонентами простору є соціальний, креативно-діяльнісний і реабілітаційний. Здоров'язберігаючий простір забезпечує усвідомлення його суб'єктами цінності здорового способу життя, збереження і зміцнення здоров'я, продуктивну активність всіх учасників простору по розвитку навичок культури здоров'я і духовно-етичного самоудосконалення [4, с. 17].

Збереження та зміцнення морального, фізичного та психічного здоров'я учнів є одним із першочергових завдань загальноосвітньої школи, на що наголошує Державний стандарт базової і повної загальної середньої освіти.

За останнє десятиріччя чітко спостерігаються такі фактори, які впливають на стан здоров'я учнів, а саме: зростання навчального навантаження, вільний час діти все більше проводять за переглядом фільмів, за комп'ютерними іграми.

Усе це призводить до гіподинамії, порушення постави, порушення зору. Сучасна медицина займається не здоров'ям, а хворобами, не профілактикою, а лікуванням. Завдання ж школи – зберегти, зміцнити здоров'я учнів, сформувати в них культуру здоров'я.

Формування культури здоров'я учнів неможливе без впровадження в навчально-виховний процес здоров'язберігаючих освітніх технологій, якими повинен досконало володіти сучасний вчитель. До таких технологій слід віднести [7]:

- організаційно-педагогічні, що визначають структуру навчального процесу, яка сприяє подоланню перевтоми, гіподинамії та інших дезадапційних станів;
- психолого-педагогічні, пов'язані із безпосередньою працею вчителя на уроці, взаємодією його з учнями протягом 45-ти хвилин;
- навчально-виховні, які містять програми навчання культури здоров'я учнів, мотивації їх до формування здорового способу життя, попередження шкідливих звичок;
- позашкільна робота з учнями та їхніми батьками.

Саме тому одним із важливих завдань сучасної педагогічної освіти у вищих навчальних закладах є підготовка висококваліфікованих фахівців. Фахівців, які б могли вирішити одне із найголовніших завдань – сформувати в учнів свідоме і відповідальне ставлення до власного здоров'я, особистої безпеки, набуття навичок збереження свого життя і здоров'я в різних ситуаціях.

Це питання є актуальним і в підготовці майбутнього вчителя математики, оскільки сучасні класи, зокрема, наповнені і дітьми з особливими вадами, для яких не створені умови для навчання і виховання в загальноосвітній школі.

Відповідно до навчального плану, у системі сучасної професійної підготовки майбутнього вчителя математики передбачено вивчення таких навчальних дисциплін, як вікова фізіологія і гігієна, екологія, основи безпеки життєдіяльності людини. Вивчення цих дисциплін дозволяє студентам

оволодіти необхідним обсягом фундаментальних валеологічних знань з питань раціонального харчування, рухової активності, загартування, регуляції психічного стану, тощо.

Але, цього не достатньо для повноцінної підготовки висококваліфікованого вчителя математики, який би міг реалізовувати здоров'язберігаючі технології у повсякденній своїй роботі.

Вагомого значення даному питанню слід надавати під час вивчення інших дисциплін, наприклад, методики навчання математики. На практичних заняттях з методики навчання математики студентам можна запропонувати розробити добірку задач валеологічного, екологічного змісту, задач, які стосуються раціонального харчування тощо. Створити комплекси короткотривалих рухливих ігор та ігрових фізкультхвилинок для уроків математики різного змісту.

Також широкі можливості для підготовки майбутніх вчителів математики до використання здоров'язберігаючих технологій забезпечує проходження студентами педагогічної практики. Там студенти мають всі умови для [5, ст.. 2]:

- дослідження умов навчання та виховання учнів в загальноосвітніх школах;
- проведення валеологічного аналізу організації уроків математики;
- вивчення закономірностей впливу умов навчання і виховання на працездатність і успішність учнів;
- оволодіння оздоровчими технологіями навчання;
- проведення оцінювання фізичного розвитку та рівня здоров'я учнів.

Все це дозволяє їм на основі отриманих результатів дослідження розробити власні рекомендації щодо забезпечення валеологічних умов у навчально-виховного процесі та використання здоров'язберігаючих технологій в майбутній професійній діяльності.

Висновки. Підготовка студентів до використання здоров'язберігаючих технологій під час навчання у педагогічному університеті допомагає сформувати базові навички з основ здоров'я, набути глибоких знань із основ

здорового способу життя, які допоможуть у майбутньому пропагувати учням збереження та зміцнення власного здоров'я.

Резюме. У даній статті розкрито актуальність підготовки майбутніх учителів математики до навчально – виховного процесу із використанням здоров'язберігаючих технологій. Розглянуто дослідження даної проблеми на даний час, та проаналізовано форми підготовки майбутніх учителів математики до навчально – виховного процесу із використанням здоров'язберігаючих технологій.

Ключові слова: технологія, здоров'язберігаюча технологія, культура здоров'я, учні, майбутні вчителі математики.

Резюме. В данной статье раскрыто актуальность подготовки будущих учителей математики к учебно – воспитательного процесса с использованием здоровьесберегающих технологий. Рассмотрены исследования данной проблемы в настоящее время, и проанализированы формы подготовки будущих учителей математики к учебно – воспитательному процессу с использованием здоровьесберегающих технологий.

Ключевые слова: технология, здоровьесберегающая технология, культура здоровья, ученики, будущие учителя математики.

Summary. In this article the relevance of the training of future teachers of mathematics to teaching - educational process with the use of health-technology. Study examined this issue at the moment, and analyzed formypodgotovki future mathematics teachers to educational - educational process using zdorovesberegajushchih technologies.

Keywords: technology, health-preserving technology, healthculture, students, futureteachersofmathematics.

Література

1. Бойченко Т. «Валеологія – мистецтво бути здоровим»/ Т.Бойченко // Здоров'я та фізична культура. — 2005. — №2. — С. 1—4.
2. Лідія Товкун «Здоров'язбережувальний супровід навчального процесу в освітніх закладах» /Л. Товкун// [Електронний ресурс] – Режим

доступу:http://archive.nbuv.gov.ua/portal/soc_gum/gvpkhdpi/2012_27/303_306.PDF

Е

3. Московченко О.Н. Оптимизация физических нагрузок на основе индивидуальной диагностики адаптивного состояния у занимающихся физической культурой и спортом (с применением компьютерных технологий) : автореф. на соискание учен.степени докт. пед. наук : спец. 13.00.04 «Теория и методика физического воспитания, спортивной тренировки, оздоровительной и адаптивной физической культуры» /О. Н. Московченко. — Москва, 2008. — 62 с.

4. Подгорная О.Е. Проектирование здоровьесберегающего пространства общеобразовательной школы средствами личностно-ориентированного образования: дис. ... канд. пед. наук : 13.00.01 / Подгорная Ольга Ефимовна. — Тирасполь, 2005. — 211 с.

5. Лідія Товкун, Надія Коцур «Професійна підготовка майбутніх педагогів з питань збереження та зміцнення здоров'я школярів»/Л. Товкун, Н. Коцур// [Електронний ресурс] – Режим доступу: http://www.social-science.com.ua/публікація/1143_Професійна%20підготовка%20майбутніх%20педагогів%20з%20питань%20збереження%20та%20зміцнення%20здоров'я%20школярів

6. *Волкова І.В.* «Поняття «здоров'язберігаючі технології» та їх класифікації» /*І.В. Волкова* // [Електронний ресурс] – Режим доступу: http://edu-post-diploma.kharkov.ua/index.php?option=com_content&task=view&id=712

7. Рибалка О.Я. Методичні аспекти формування культури здоров'я учнів. Валеологія : сучасний стан, напрямки та перспективи розвитку / О. Я. Рибалка, С. В. Іванівський // М-ли V Міжн. наук.-практ. конф., 12-14 квітня 2007 р. – Харків, 2007 Т. II – С. 93-98.